

Nobelova cena míru je ocenění pro všechny Evropany, říká český eurokomisař Štefan Füle

Rozhodnutí Nobelova institutu Štefan Füle vnímá jako povzbuzení, aby Evropa ve svém projektu pokračovala, poučila se z vlastních chyb a napravila je

MILAN HLOUŠEK

Sokolov/Brusel – Vtáhnout se do programu českého eurokomisaře pro rozšíření a politiku sousedství Štefana Füleho a uskutečnit s ním rozhovor není vůbec jednoduché. Pracovní plán schůzek a jednání komisaře je totiž hodně nabitý na řadu týdnů dopředu. Na žádost redakce Sokolovského deníku si ale přece jenom čas našel. A to během pracovní cesty z Paříže do Bruselu. Zrovna se vracel ze slyšení ve francouzském Senátu a z vystoupení v European American Press clubu. Tématem k rozhovoru se nabízela celá řada. Od rozšiřování Evropské unie až po tolik diskutované udělení Nobelovy ceny za mír. Jedna z otázek, která však rozhodně v interview nemohla chybět, se týkala místa narození Štefana Füleho. Málokdo totiž ví, že komisař za Českou republiku je sokolovský rodák a k našemu regionu má velice vřelý vztah.

Evropská komise

- ✓ Evropská komise je nadnárodní orgán Evropské unie, nezávislý na členských státech a hájící zájmy Unie.
- ✓ V čele Komise je 27 komisařů všech členských států a každý zodpovídá za konkrétní politickou oblast.

Ve vašem životopise se lze dočíst, že jste se narodil v Sokolově, jste ženatý a máte tři děti. Můžete čtenářům prozradit, jak dlouho jste v Sokolově pobyl a kam směřovaly vaše další kroky?

Sokolov se stal mojí kolébkou. Zde jsem se narodil a odtud také pocházím. Vždycky proto budu na Sokolov hrdý, a to i přesto, že jsem v něm nepobyl více než několik dnů.

Ze Sokolova si mě maminka brzy po porodu odvezla od svých rodičů do Chomutova. Následně jsme se přestěhovali do Kadaně, kde jsem začal chodit do školy. Pak jsme dva roky bydleli v Chebu a naši další zastávkou byly Karlovy Vary. A odtud po ukončení gymnázia už to byl směr Praha.

Vracíte se někdy do našeho kraje?

Ještě když jsem tam měl oba dva prarodiče, tak jsem do So-

kolova hodně často jezdil. Přes léto jsem pak chodil na brigády do Sokolovských strojůren. Také si vzpomínám, jak mi dědeček ukazoval velkorypadla, na která bylo vidět z okraje Sokolova.

Tento kraj mi zůstal přirostlý k srdci kvůli tomu, že tam mám ještě rodiče, maminku, a sestru s její rodinou. Také moje manželka, která se narodila v Podbořanech, odtud pochází. Oba dva jsme studovali na gymnázium v Karlových Varech, kde jsme dokonce chodili do stejné třídy. Takže s tímto regionem jsme oba velice spojeni. Ve volných víkendech se tak snažím dělit svůj čas mezi Prahu a Karlovy Vary. Občas také samozřejmě zavítám do Sokolova.

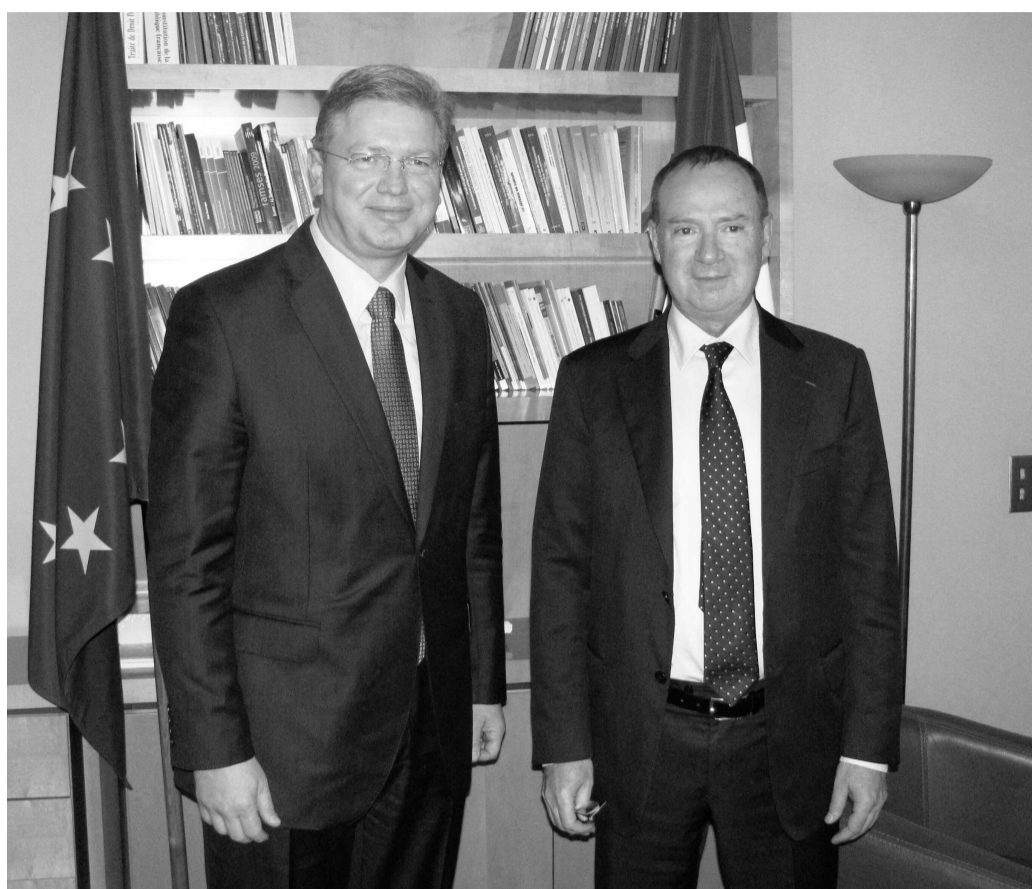
Nyní bych se rád zaměřil na evropskou politiku. Myslíte si, že lidé v České republice dostatečně vědí, jak fungují evropské instituce a čím se zabývají? Ptám se, jelikož to někdy vypadá, že se veřejnost lehce nechává ovlivňovat takzvanými eurofámami, které se občas v médiích objevují.

Myslím, že to lidé dostatečně nevědí. V tomto směru je opravdu cítit hodně velký deficit. Kdyby se naše společnost nezačala škatulkovat mezi euroskeptiky a eurohujery a místo toho jsme raději společně táhli za jeden provaz v oblastech, kde nám členství v Evropské unii opravdu přináší prospěch, tak by informovanost byla daleko větší.

Co by podle vás mohlo pomoci, aby lidé více věřili cestě pod modrou vlajkou?

Tohle musí začínat někde u politiků. Buď oni sami udělají z Evropské unie prostředek čistého politického souboje mezi sebou, anebo začnou o Evropské unii hovořit v termínech typu "pojedeme do Bruselu a tam použijeme veto, když..." Pak ale začne mít člověk zákonitě pocit, že EU je jakýsi projekt, kde musíme být ostražití, aby nám někdo něco nevyvedl, co by stálo proti našim zájmům. Jako kdyby nám nějak utíkalo, že EU je každý den o spoustě interaktivních jednání, kde máme možnost být u všeho již od samého začátku a prosazovat ať už o samotě, nebo v menší či větší alianci názory, za kterými si stojíme.

Evropská unie dostala v letošním roce Nobelovu cenu za mír.

ČESKÝ EUROKOMISAŘ Štefan Füle (vlevo) se v Paříži setkal se senátorem a předsedou pro evropské záležitosti Simonem Soutourem (vpravo). Foto na straně: Deník/Milan Hloušek

Její slavnostní předání se uskutečnilo 10. prosince. V této souvislosti panují v České republice na udělení ceny pro EU různé pohledy. Jak toto ocenění vnímáte vy osobně?

Ať na to panují v České republice pohledy jakékoli, tak mně osobně je trochu líto, že v jejich záplavě se stáváme oběť spíše těch negativních. Pro mě samotného znamená Nobelova cena míru ocenění nejenom těch několika Evropanů, kteří dneska reprezentují evropské instituce, či Evropanů, kteří stáli u zrodu EU, ale všech Evropanů a obyvatel EU, kteří jsou součástí tohoto nejrozsáhlejšího mírového projektu, který naše země zažila. Nobelova cena míru je v zásadě udělena za tu neuvěřitelnou transformační schopnost, kterou EU prokázala při přetváření Evropy v mírový kontinent, jenž stojí na společných hodnotách a principech.

Ještě mám jednu vlastní interpretaci k Nobelově ceně míru. Řada lidí v této době pokazuje, že krize, ve které se nacházíme, je v zásadě znamením, že jdeme špatnou cestou a že bychom se měli vrátit zpátky. Já ale jiné cesty zpátky než leštění hraničních kamenů nevidím. Nobelova cena je tedy pro mě povzbuzením v tom, aby Evropa ve svém projektu pokračovala, poučila se z vlastních chyb a napravila je. Co dneska zaží-

váme, není přece nářek nad rozlitym mlékem, nýbrž snaha vyřešit krizovou situaci, do které jsme se nedostali vlastním zaviněním, ale která byla prohloubena tím, jak jsme nedostatečně nastavili systém Evropské měnové unie, kdy pravidla, která jsme si určili, jsme sami ne vždycky zcela naplňovali. A ta pravidla, jež jsme naplňovali, tak zdaleka nestačila, abychom se vypořádali s krizí, která přišla. Zároveň je to snaha se nějakým způsobem poprat i s tím, že sociálně-tržní stát, jak jsme ho vytvořili v podmínkách globalizace, prochází těžkou zkouškou.

Vy jste byl vůbec prvním evropským politikem, kterému ukrajinské úřady povolily setkat se s vězněnou Julijí Tymošenkou. Proč jste ukrajinskou expremiéru navštívil?

Především si myslím, že jsem byl jeden z prvních Evropanů, který už v lednu minulého roku při jednání s prezidentem Janukovičem upozornil, že trestní stíhání Julije Tymošenkové zavání spíše politickými motivy než konkrétní trestní odpovědností. A již tehdy jsem projevoval určité pochybnosti za situace, kdy sami Ukrajinci hovoří o nutnosti důkladné reformy své justice a nutnosti udělat z ní fungující, efektivní a nezávislou instituci. Těch jednání s ukrajinskou stranou bylo potom ještě daleko více.

Bohužel přes některé náznaky v určitých fázích, že se najde nějaké řešení, stejně došlo k tomu, že bývalá premiérka byla odsouzena a poslána do vězení. Já jsem s ní hovořil ve vězeňské nemocnici. Mluvili jsme o jejím zdraví, nakolik jsou dodržována její práva udržovat kontakty se svými blízkými a právníky. Dále jsme se bavili o Ukrajině a ukrajinské budoucnosti. Také o tom, jaké místo v této budoucnosti má asociální dohoda, kterou jsme začali vyjednávat v době, kdy ona byla premiérkou, a dokončili za úřadování prezidenta Janukoviče.

Evropská unie vyzvala země Východního partnerství k reformnímu úsilí. Zapojeno je šest postsovětských zemí – Ukrajina, Bělorusko, Moldavsko, Gruzie, Arménie a Ažerbájdžán. Co je vlastně cílem tohoto partnerství?

Působení Štefana Füleho

- od února 2010: komisař pro rozšíření a politiku sousedství
- květen 2009 až listopad 2009: ministr pro evropské záležitosti ČR
- 2001 a 2002: první náměstek ministra obrany ČR
- 2005 až 2009: vedoucí Stálé mise ČR při NATO
- 2003 až 2005: velvyslanec ČR ve Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku

Tím nejdůležitějším cílem je pomoci zemím Východního partnerství v transformaci v jejich zemích, ekonomik, sociální a společenské oblasti. A pomoci jim takové reformy provádět, konkrétními programy a vytvářením různých rámců spolupráce. Zintenzivnit vztahy mezi konkrétní zemí a Evropskou unií a také samozřejmě se zeměmi celého regionu. Čím více budou úspěšné, tím více se mohou přiblížit i k eventuální evropské perspektivě. Nemyslím si, že Východní partnerství je primárně k přípravě členských zemí na Unii. Nicméně Východní partnerství by ani nemělo být překážkou nebo vytvářet nějaké umělé hranice.

Na co by se měly zaměřit kandidátské země? (patří mezi ně například Chorvatsko, Turecko či Island, pozn. red.) Jsou to hlavně reformy?

Kandidátské země jsou státy, které už mají před zahájením vstupních jednání, nebo se nacházejí v procesu akcesních přístupových rozhovorů. Tato práce, co je čeká, je samozřejmě daleko náročnější, protože tady již hovoříme o přenesení unijní legislativy na úroveň národní, což je poměrně složité. A není to jen o přijímání zákonů a vytváření institucí, ale také o hluboké transformaci celé společnosti. Příkladem může být Chorvatsko. Porovnat můžeme tuto zemi v roce 2003, kdy požádala o vstup do Evropské unie, a dnes, pár měsíců před oficiálním vstupem. Tady je zřejmé, jak obrovský transformační potenciál má rozšíření Evropské unie.

A jaké je tedy konkrétní datum začlenění Chorvatska do EU? Podle přístupové dohody,

kteřou Chorvatsko podepsalo s 27 členskými státy, by to mělo být 1. července 2013.

Co může přistoupení Chorvatska do EU přinést občanům České republiky? Co to pro nás znamená?

Záleží, jestli se bavíme o občanovi byznysmenovi, který v Chorvatsku pracuje, nebo o turistovi, který sem jezdí jen v létě na dovolenou. V případě byznysmena jde o vytvoření transparentního prostředí, které v zásadě vytváří pro byznys stejné prostředí jako v České republice. To znamená totožné standardy, stejné přístupy, daleko lehčí zakládání podniků a jednodušší podnikání s použitím všech pravidel jednotného trhu. A v případě potřeby i možného vyjednávání na základě evropských pravidel a ne na základě toho, kdo je zrovna domácí nebo silnější.

Pro turisty to zase například znamená, že se bezpečnost potravin v restauracích a obchodech posuzuje na základě stejných měřítek jako v České republice a ve zbytku Evropské unie. Také v případě právních problémů člověk snadněji dosáhne pomoci. Když to řeknu hodně nadšeně, turista by měl mít daleko lepší přístup ke všem službám, které v průběhu dovolené očekává a doufá, že budou na evropské úrovni.

Jak vnímá Evropa korupční skandály v České republice v souvislosti s rozdělováním evropských dotací?

Pokud jde o kontrolu využívání prostředků, tak mi někdy přijde, že v tomto ohledu je Evropa o něco důslednější než sama Praha. Když se podívám na peníze, které jdou do veřejných investic, tak skoro polovina pochází z fondů Evropské unie. V případě těchto peněz funguje nejenom český audit na základě evropských kritérií, ale existuje i evropský audit a evropský účetní dvůr, který všechno ještě navíc kontroluje. Podobná kontrola mi však chybí, pokud jde o tu část prostředků na investice, která jde z našich peněz. Mám pocit, že by bylo o něco více pořádku a méně korupce v České republice, kdyby evropská měřítka, která se uplatňují na evropské strukturální fondy, byla uplatňována i na české peníze.

Druhá teze je, že samy peníze korupční prostředí nevytvářejí. To vytváří až člověk podle toho, jak se k nim chová. Jestli k evropským penězům budeme přistupovat, že jde o snadné peníze a je vlastně jedno, na co je dáme, tak jsme sami proti sobě. Za situace, kdy se v zásadě šetrí všude, kam se podíváme, a dáváme své vlastní rozpočty horko těžko dohromady, tak je skutečně hazardem, když peníze z rozpočtu EU nejdou na priority veřejného zájmu. A tohle je definice, která mi poněkud chybí při používání peněz ze strukturálních fondů Evropské unie. Ty přece nemají být prostředkem k nějakému dalšímu byznysu, ať už je jakýkoli.

Také mi chybí větší společenský konsensus a ještě předtím debata o tom, které jsou to ty prioritní oblasti a jak definovat veřejný zájem, aby každá cedulka "postaveno s finanční pomocí EU" nás neuváděla do rozpaků, ale potvrdila ano, to jsou dobře vynaložené peníze.

Poslední otázka se týká české prezidentské volby. Koho byste rád viděl na Hradě?

Někoho, kdo spojuje a nerozděluje.

KOMISAŘ v European American Press clubu v Paříži. Zde odpovídal na otázky novinářů.